

Nr 28

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag angående fondering jämlikt 39 § lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 23 mars 1956 dagtecknad proposition, nr 146, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att jämlikt 39 § lagen om allmän sjukförsäkring skall upprättas en fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden, samt att avsättning till fonden av på år 1955 belöpande bidrag från arbetsgivare skall ske enligt i propositionen förordade grunder.

I en i anledning av propositionen väckt motion, nr 751 i andra kammaren av herr *Rubbestad*, yrkas »att riksdagen vid behandling av propositionen nr 146 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att därest arbetsgivarbidragen till kostnaderna för tilläggssjukpenningen och tilläggspenningen även under år 1956 i betydande mån skulle överstiga 60 % av ifrågavarande kostnader, frågan om sänkning av nämnda bidrag må prövas i enlighet med vad som i motionen har anförts».

I *motionen* anföres, att det synes lämpligt, att det under år 1955 uppkomna överskottet fonderas. Skulle emellertid arbetsgivarbidragen även i år, 1956, lämna avsevärt överskott, är det enligt motionärens mening anledning att företaga en omprövning av arbetsgivarbidragens storlek. Arbetsgivarbidragen till kostnaderna för tilläggssjukpenningen och tilläggspenningen bör då sänkas, så att de — såsom vid reformens genomförande förutsatts — i genomsnitt kan beräknas svara mot 60 % av nämnda kostnader.

Beträffande vad som i övrigt anföres i motionen får utskottet hänvisa till densamma.

I fråga om *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

Enligt 39 § lagen om allmän sjukförsäkring äger Konungen och riksdagen bestämma att viss del av arbetsgivarnas bidrag till försäkringen skall ingå till en fond att förvaltas enligt grunder, som fastställs i enahanda ordning. Det föreslås nu att inom riksförsäkringsanstalten skall inrättas en sådan fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden, och anges

vissa riktlinjer för fondens förvaltning. Vidare föreslås att av de på år 1955 belöpande bidragen från arbetsgivare skall fonderas omkring 55 milj. kr.

Gällande bestämmelser på förevarande område innehåller i huvudsak följande.

Arbetsgivare är enligt sjukförsäkringslagen (38 §) pliktig erlagga bidrag till kostnaderna för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för tilläggssjukpenning. Bidraget skall för varje kalenderår utgöra, såvitt angår sjukvårdsförsäkringen $\frac{1}{10}$ % och beträffande försäkringen för tilläggssjukpenning 1 %, allt av den lön i penningar eller naturaförmåner, som arbetsgivaren under året utgivit till sådana hos honom anställda arbetstagare, som är obligatoriskt försäkrade enligt lagen om yrkesskadeförsäkring.

Beloppet av arbetsgivarbidrag, som belöper på ett kalenderår, skall enligt 39 § sjukförsäkringslagen i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer — sådana bestämmelser har utfärdats genom kungörelse den 3 december 1954 (nr 782) — fördelas mellan centralsjukkassorna i förhållande till såvitt angår sjukvårdsförsäkringen antalet medlemmar vid utgången av kalenderåret och beträffande försäkringen för tilläggssjukpenning centralsjukkassornas och till dem anslutna lokalsjukkassors utgifter för tilläggssjukpenning under kalenderåret. Konungen med riksdagen äger dock bestämma att viss del av bidragen skall ingå till en fond att förvaltas enligt grunder, som fastställs i enahanda ordning.

Även enligt lagen om moderskapshjälp åligger arbetsgivare viss bidragskyldighet. Sålunda stadgas (12 §) att arbetsgivare är skyldig att för varje kalenderår erlagga bidrag till kostnaderna för tilläggsspenning med $\frac{1}{100}$ % av den lön i penningar eller naturaförmåner, som han under året utgivit till sådana hos honom anställda arbetstagare, som är obligatoriskt försäkrade enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. I fråga om sådant bidrag skall enligt förevarande lagrum i övrigt tillämpas vad som i 38 och 39 §§ sjukförsäkringslagen finns stadgat om arbetsgivares bidrag till försäkringen för tilläggssjukpenning.

Stadgandet i 39 § sjukförsäkringslagen om fondering av arbetsgivarbidrag beslöts vid 1953 års riksdag. Beträffande vad som under förarbetena härtill förekom må återgivas följande.

Socialförsäkringsutredningen anförde i sitt den 4 november 1952 avgivna betänkande om sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring (SOU 1952: 39), att det kunde övervägas om inte någon mindre del av arbetsgivarbidragen borde kunna fonderas och den sålunda uppkomna fonden vid behov tagas i anspråk under tider, då arbetsgivarbidragen sjunker. Utredningen föreslog, att sådan fondbildning skulle komma till stånd, om

Konungen och riksdagen så förordnade, och att det skulle ankomma på Konungen och riksdagen att utfärda närmare bestämmelser rörande fondens förvaltning och användning.

I *proposition nr 178 år 1953* underställdes socialförsäkringsutredningens förslag riksdagens prövning. *Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng*, uttalade i propositionen, att utredningens förslag angående fördelningen av arbetsgivarbidraget till kostnaderna för försäkringen för tilläggs-sjukpenning ej föranledde någon erinran från hans sida. Då syftet med arbetsgivarbidraget avseende sjukvårdsförsäkringen vore att nedbringa de försäkrades avgifter för denna försäkring, syntes bidraget böra utgå till centralsjukkassorna och lämpligen kunna fördelas mellan dem i förhållande till antalet sjukkassemedlemmar vid utgången av det kalenderår bidraget avser. Den inom sjukförsäkringen erforderliga fondbildningen borde enligt departementschefens mening i första hand komma till stånd hos kassorna själva. Med hänsyn till att det för avgiftsberäkningen inom kassorna vore av betydelse att arbetsgivarbidrag utginge med från år till år någorlunda konstanta belopp, fann departementschefen det dock välbetänkt att, såsom utredningen föreslagit, möjlighet skulle föreligga till en central fondering av viss del av inflytande bidrag.

I skrivelse den 9 februari 1956 har *riksförsäkringsanstalten* föreslagit viss fondering av bidrag, som arbetsgivare är skyldiga att erlagga enligt sjukförsäkringslagen och lagen om moderskapshjälp.

Beträffande innehållet i riks-försäkringsanstaltens förslag får utskottet hänvisa till redogörelsen härför i propositionen. Här må dock, närmast såsom bakgrund till yrkandet i den i anledning av propositionen väckta motionen, anmärkas följande.

Riks-försäkringsanstalten har övervägt att föreslå en *årlig* fondering av det för försäkringen för tilläggs-sjukpenning (tilläggs-penning) avsedda arbetsgivarbidrag, som för ett år överstiger 60 % av utgifterna för denna försäkring. Med hänsyn till att den korta tiden den allmänna sjukförsäkringen varit i kraft inte gäve säkert underlag för bedömningen av den framtida utvecklingen har emellertid anstalten för närvarande inskränkt sig till att föreslå en fondering endast i fråga om 1955 års arbetsgivarbidrag.

Efter remiss har *yttranden* över riks-försäkringsanstaltens förslag avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret och Svenska sjukkasseförbundet.

Föredragande departementschefen, statsrådet Ericsson, har, efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, i propositionen anfört bl. a.:

»Riksförsäkringsanstalten har nu föreslagit att en sådan fondering skall komma till stånd och att till en början viss del av de på 1955 belöpande arbetsgivarbidragen till tilläggssjukpenning och tilläggspenning skall fonderas. Fonderingens storlek skulle bestämmas så att den skulle utgöra det belopp, varmed de nämnda arbetsgivarbidragen för år 1955 överstiger 60 % av de under året i de allmänna sjukförsäkringens bokförda utgifterna för tilläggssjukpenning och tilläggspenning. Anstalten har preliminärt beräknat att dessa utgifter utgjort 246 milj. kr. Till täckande härav har stått till förfogande avgifter om 150 milj. kr. och arbetsgivarbidrag om 202 milj. kr. eller tillhoppa 352 milj. kr. De för utgifternas täckning tillgängliga medlen har alltså överstigit utgifterna med 106 milj. kr. Här må bemärkas att på 1955 belöpande men vid årets utgång icke utbetalade tilläggssjukpenningar och tilläggspenningar, tillhoppa omkring 12 milj. kr., inte medräknats i utgiftssumman 246 milj. kr.

För att täcka 60 % av sistnämnda belopp åtgår 147 milj. kr. Minskas summan av arbetsgivarbidragen, 202 milj. kr., härmed, erhålles ett belopp av 55 milj. kr. Ungefärligen detta belopp skulle alltså fonderas centralt.

Eftersom arbetsgivarbidraget till sjukvårdsförsäkringen helt åtgått för det därför avsedda ändamålet har anstalten inte funnit någon fondering av detsamma kunna ifrågakomma.

Även om central fondering enligt anstaltens förslag sker kommer ett överskott på verksamheten år 1955, såvitt angår den obligatoriska försäkringen, av omkring 100 milj. kr. att uppkomma i sjukförsäkringen.

De fonderade medlen skall enligt riksförsäkringsanstaltens förslag tagas i anspråk endast för utgivande av tillskott till det för fördelning mellan centralsjukförsäkringar för visst kalenderår tillgängliga arbetsgivarbidraget, i den mån detta bidrag understiger 60 % av de allmänna sjukförsäkringarnas utgifter för tilläggssjukpenning och tilläggspenning under samma kalenderår.

Under remissbehandlingen har undantagslöst tillstyrkts att den föreslagna fonderingen kommer till stånd.

För egen del anser jag det välbetänkt att en central fondering verkställes så att tillfälliga mera betydande öknningar av utgifterna för tilläggssjukpenning eller tilläggspenning eller tillfälliga minskningar av arbetsgivarbidragen inte skall behöva resultera i avgiftsändringar eller att sjukförsäkringens för andra delar av verksamheten fonderade medel skall behöva tagas i anspråk. Emellertid synes det tveksamt om man i detta sammanhang bör fastslå en viss regel för fondmedlens utnyttjande. Därmed torde kunna anstå till dess ytterligare erfarenheter av den allmänna sjukförsäkringen vunnits. Skulle innan en sådan regel blivit fastställd behov föreligga att utnyttja fondmedlen torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta därom.

I fråga om förvaltningen av de fonderade medlen innebär riksförsäk-

ringsanstaltens förslag att hos anstalten skall upprättas en fond, benämnd arbetsgivarbidragsfonden. För fondförvaltningen skulle gälla ett reglemente av i stort sett motsvarande innehåll som det som gäller för den hos anstalten förefintliga yrkesskadeförsäkringsfonden.

Under remissbehandlingen har ifrågasatts att fondmedlen skulle mot ränta insättas i riksgäldskontoret. Vidare har uttalats erinran mot namnet å den föreslagna fonden.

De förevarande fondmedlen måste uppenbarligen vara så placerade att de snabbt kan lösgöras om behov av dem uppkommer. Med hänsyn härtill synes mig förslaget att de skall insättas i riksgäldskontoret innebära en betydande fördel. Förslaget medför också att förvaltningen inom riksförsäkringsanstalten blir synnerligen enkel. Jag ansluter mig därför till förslaget att insättning skall ske i riksgäldskontoret och förutsätter därvid att insättningen kan ske på sådana villkor, som fullmäktige i kontoret angivit i sitt förut återgivna remissyttrande. Vid sådant förhållande synes åtminstone inte för närvarande något särskilt reglemente vara erforderligt.

De fonderade medlen torde hos riksförsäkringsanstalten böra bokföras såsom en särskild fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden. I den mån närmare bestämmelser härom finnes behövlige torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda dem.»

Utskottet

Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda förslag rörande fondering av visst överskott på arbetsgivarbidragen för år 1955 till den allmänna sjukförsäkringen föranleder ej någon utskottets erinran.

Det förhållandet, att det uppkomna överskottet uppgår till betydande belopp, aktualiserar emellertid frågan, huruvida de nu utgående arbetsgivarbidragen är riktigt avvägda för att man skall nå det resultat i fråga om fördelningen av kostnaderna mellan arbetsgivarna, de försäkrade och staten, som vid sjukförsäkringens tillkomst åsyftades; i fråga om tilläggsjukpenningen och tilläggspremieingen avsåg man att arbetsgivarbidragen skulle täcka ungefär 60 % av kostnaderna. Om arbetsgivarbidragen icke skulle komma att svara mot den del av försäkringskostnaderna, som från början avsetts, bör enligt utskottets mening, när tillräcklig erfarenhet vunnits, en omprövning ske av de bestämmelser, som reglerar bidragens storlek, i syfte att anpassa bidragen till vad de enligt statsmakternas mening vid försäkringens tillkomst bör täcka. Med vad utskottet sålunda uttalat torde den i anledning av propositionen väckta motionen, II: 751, få anses besvarad.

Utskottet hemställer,

1. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 146; samt

2. att förevarande motion, II: 751, måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan i utlåtandet anför.

Stockholm den 24 april 1956

På andra lagutskottets vägnar:

ELSA JOHANSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Nils Elowsson, Axel E. Svensson, Sunne, fru Carlqvist, herrar Huss*, Mannerskantz, Grönkvist och Alvar Andersson;

från andra kammaren: fru Johansson i Norrköping, herr Jacobsson i Tobo, fru Västberg*, herrar Hagård, Lundberg, Carlsson i Bakeröd och Rimmerfors samt fru Eriksson i Ängelholm.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
